

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

**HOTĂRÎRE nr. _____
din _____ 2020**

Chișinău

**pentru aprobarea Programului Național de Dezvoltare
a Antreprenoriatului Social 2021-2025**

În temeiul art.36¹ capitolul VI din Legea nr.845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi (Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, 1994, nr. 2, art. 33) și art.11 alin.(2) lit.c) din Legea nr.179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii, în scopul stabilirii priorităților privind dezvoltarea antreprenoriatului social în anii 2021-2025, Guvernul

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă:

1) Programul Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social 2021-2025, conform anexei nr.1;

2) Planul de acțiuni pentru implementarea Programului Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social 2021-2025, conform anexei nr.2.

2. Ministerele și alte autorități administrative responsabile de implementarea Programului nominalizat:

1) vor întreprinde măsurile necesare pentru executarea integrală și în termenele stabilite a Planului de acțiuni pentru implementarea Programului Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social 2021-2025;

2) vor informa anual, pînă la data de 15 februarie a anului următor celui de referință, Ministerul Economiei și Infrastructurii despre executarea Planului de acțiuni pentru implementarea Programului Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social 2021-2025.

3. Realizarea acțiunilor incluse în Planul de acțiuni pentru implementarea Programului Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social 2021 – 2025, se va efectua din contul și în limitele alocațiilor bugetare prevăzute autorităților responsabile de executare, precum și din contul altor surse, conform legislației în vigoare.

4. Ministerul Economiei și Infrastructurii va monitoriza realizarea Planului de acțiuni pentru implementarea Programului Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social 2021-2025 și va prezenta Guvernului, anual, pînă la 1 aprilie, raportul privind progresul realizării acestuia în anul precedent.

5. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Economiei și Infrastructurii.

6. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării.

Prim-ministru

Ion CHICU

Contrasemnează:

Viceprim-ministru, ministrul finanțelor

Serghei PUȘCUȚA

Ministrul economiei și infrastructurii

Anatol USATÎI

Ministrul sănătății, muncii și protecției sociale

Viorica DUMBRĂVEANU

Ministrul educației, culturii și cercetării

Lilia POGOLȘA

Programul Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social 2021-2025

I. Introducere

1. Republica Moldova se confruntă cu un șir de provocări și tendințe pe termen lung, atât la nivel național, cât și la nivel regional și global, care vor determina parcursul țării spre o orientare mult mai aplecată spre om, mediu și comunitate. Unul din instrumentele care poate răspunde la aceste provocări și reduce discrepanțele sociale, este antreprenoriatul social care vine cu soluții privind viitorul educației, locurilor de muncă, ordinii sociale, relațiilor dintre cetățeni și stat, schimbărilor demografice și schimbării climei, asigurării egalității și justiției sociale.
2. Acest Program Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social, este un document de viziune strategică, asumat de către Guvernul Republicii Moldova și care indică direcția de dezvoltare a țării în acest domeniu, ce trebuie urmată în următorii 5 ani. Antreprenoriatul Social este orientat spre îmbunătățirea condițiilor de viață și oferirea de oportunități persoanelor din categoriile defavorizate ale populației prin consolidarea coeziunii economice și sociale, inclusiv la nivelul colectivităților locale, prin ocuparea forței de muncă, prin dezvoltarea serviciilor sociale în interesul comunității și prin creșterea incluziunii sociale.
3. Promovarea spiritului antreprenorial constituie o parte importantă a Strategiei de la Lisabona și strategia Europa 2020, care tratează antreprenoriatul ca o componentă cheie a creșterii economice inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii. Antreprenoriatul social este perceput de factorii de decizie ca un mijloc de combatere a dezavantajelor pe piața muncii și a excluziunii sociale în general. În Republica Moldova, persoanele cu dizabilități și din alte grupuri vulnerabile, au un sprijin limitat pentru a obține un loc de muncă independent și de a avea acces la piața muncii. Sprijinul se concentrează în principal pe acordarea de asistență socială, prestații sociale, asistență medicală și mai puțin pe dezvoltarea de abilități de viață independentă.
4. Procesul de integrare în UE este o prioritate și se lucrează în acest sens. Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană nu menționează în mod specific economia socială sau antreprenoriatul social, ci prevede promovarea unor piețe ale muncii incluzive și a unor sisteme de securitate socială care să integreze persoanele defavorizate, inclusiv persoanele cu dizabilități și persoanele din grupurile minoritare.

Suplimentar se pune accent pe eliminarea discriminării privind angajarea la locul de muncă.

5. Studiile europene demonstrează că, afacerile sociale sunt orientate mult mai mult spre societate și om decât afacerile clasice, și de aici și interesul Republicii Moldova, Comisiei Europene și a multor state europene de a aduce acest subiect pe agenda publică și a crea un cadru favorabil de dezvoltare. Întreprinderile sociale produc profit economic și social, având un puternic caracter incluziv și durabil.
6. Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030” include patru piloni ai dezvoltării durabile, din care primul se referă la economia durabilă și incluzivă și are ca obiective creșterea accesului oamenilor la infrastructură, utilitățile publice și condiții de locuit, precum și creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților economice. Antreprenoriatul social, este unul din instrumentele cu care se poate atinge obiectivele specifice acestui pilon, pentru că întreprinderile sociale sunt un instrument util în combaterea sărăciei și reducerea inechităților sociale. Iar întreprinderile sociale de inserție creează locuri de muncă pentru persoane din grupuri vulnerabile și au o puternică dimensiune pedagogică.
7. Dezvoltarea unui ecosistem favorabil pentru antreprenoriatul social este un deziderat, dacă se dorește de a fructifica la maxim potențialul pe care îl pot avea întreprinderile sociale în crearea de locuri de muncă incluzive, în dezvoltarea de produse și servicii prietenoase cu omul și mediul, dezvoltarea unei societăți în care „nimeni nu este lăsat în spate”. Inclusiv viziunea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2030” este ca până în anul 2030 Republica Moldova să devină o țară în care oamenii vor dori să trăiască, vor vedea oportunități pentru dezvoltare individuală și de care își vor lega aspirațiile, o țară pe care părinții o vor vedea ca loc bun de trai și de dezvoltare pentru copiii lor.
8. Dezvoltarea și promovarea întreprinderilor sociale poate avea ca rezultat câștiguri pe termen scurt și lung pentru bugetele publice prin reducerea cheltuielilor publice și creșterea veniturilor fiscale în comparație cu alte metode de abordare a problemelor sociale. Întreprinderile sociale pot fi mai eficiente în atingerea scopurilor publice decât întreprinderile clasice private din cauza rădăcinilor și cunoștințelor lor privind nevoile locale și a misiunii lor sociale.
9. Antreprenoriatul social este un instrument util în atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă 2030 la care și Republica Moldova a aderat.
10. Punerea în aplicare a unor politici publice care să ofere un cadru favorabil înființării de întreprinderi sociale și dezvoltarea celor existente, este crucială pentru ca aceste

întreprinderi să-și poată îndeplini potențialul social și de mediu. Politicile ar trebui să se concentreze pe promovarea antreprenoriatului social, construirea unui cadru normativ favorabil, introducerea de facilități fiscale și non-fiscale în special pentru întreprinderile sociale de inserție, înființarea de sisteme diferite de finanțare, subvenționare și creditare a afacerilor sociale, dezvoltarea resurselor umane în domeniu, facilitarea accesului la piețe rezervate, cercetarea continuă a sectorului și sprijinirea digitalizării, inovației și a competitivității în piață.

11. Conform raportului „Evoluții recente ale Economiei Sociale în Uniunea Europeană”, emis de către CIRIEC-International, în Europa funcționează peste 2,8 milioane de întreprinderi în economia socială, reprezentând 10% din afacerile din UE, iar mai mult de 13,6 milioane de oameni lucrează pentru acestea, adică 6,3% din angajații din Uniune. Sectorul economiei sociale implică mai mult de 82,8 milioane de voluntari, echivalentul a 5,5 milioane de lucrători cu normă întreagă. De asemenea, din sector fac parte peste 232 milioane de membri ai cooperativelor și societăților mutuale.
12. Conform Consiliului Europei, o societate incluzivă și unită, implică bunăstare pentru toți membrii săi și exclude orice forme de polarizare și disparități semnificative.

II. Analiza situației

13. Populația actuală a Republicii Moldova este de 2,6 milioane, din care mai mult de jumătate locuiește în zonele rurale. Aproape un milion din populația țării a părăsit teritoriul ei în căutarea unor condiții de trai mai avantajoase. Remiterile de bani efectuate de către persoanele fizice din străinătate s-au diminuat din cauza răspândirii pandemiei Covid-19. În ianuarie-aprilie 2020, volumul total al transferurilor bănești din străinătate efectuate prin băncile din Republica Moldova de către persoanele fizice au înregistrat o scădere cu 3% comparativ cu perioada similară a anului 2019 și au însumat 368,4 mil. dolari SUA.
14. Nivelul veniturilor în Republica Moldova rămâne a fi scăzut comparativ cu țările din Europa Centrală și de Est. Câștigul salarial mediu lunar brut al unui salariat din economia națională în trimestrul I 2020 a constituit 7633,9 lei și s-a majorat în termeni nominali cu 10,3% față de trimestrul I 2019. În termeni reali salariul s-a majorat cu 3,6%.
15. În ultimii ani, acoperirea populației celei mai sărace (cele care aparțin celor mai sărace 20% din gospodării) cu prestații de ajutor social a fost în creștere permanentă, de la 10% în 2014 la 20,7% în 2018. Prestațiile sociale au rolul de a diminua riscul de sărăcie și a servi drept o plasă de siguranță pe termen scurt și nicidecum de a majora veniturile, iar în contextul constrângerilor bugetare datorate crizei economice generate de pandemia Covid-19, a îmbătrânirii demografice, acestea vor servi mai curând drept sursă de riscuri și vulnerabilități sociale. Pentru realizarea angajamentelor din cadrul Agendei de

Dezvoltare Durabilă 2030 cu privire la reducerea sărăciei și asigurarea unei bunăstări incluzive, autoritățile își propun o abordare mai comprehensivă. Aceasta se va baza, pe lângă oferirea prestațiilor sociale, pe împuternicirea și impulsivitatea acumulării de venituri din surse durabile - activitatea salarială și cea economică. În acest sens, politicile publice vor încuraja oamenii, în special categoriile vulnerabile, să își realizeze aspirațiile profesionale atât în calitate de angajați, cât și în calitate de angajatori, ceea ce va duce la dezvoltarea unei economii robuste, incluzive și prospere. Corelarea acordării prestațiilor sociale cu accesarea serviciilor sociale și celor de inserție socio-profesională furnizate de către întreprinderile sociale, ar putea accelera tranziția persoanelor din grupuri vulnerabile de la statutul de asistat social, la cel de contribuitor și persoană care generează venituri în comunitate. Pe termen mediu și lung, s-ar putea diminua povara pusă pe bugetele locale și centrale alocate prestațiilor sociale.

16. În contextul pandemiei Covid-19, veniturile populației vor scădea nu numai din contul remitențelor, dar și a plăților salariale. Sistarea completă sau parțială a activităților din sectorul real al economiei vor cauza reduceri mari de venituri ale angajatorilor, aceștia intrând în incapacitate de plată a salariilor angajaților în perioada stării de urgență.
17. Și veniturile din activitățile economice individuale, atât cele agricole, cât și cele non-agricole, sunt scăzute în Republica Moldova comparativ cu alte țări. Asocierea în cooperative de producție sau consum organizate sub formă de întreprinderi sociale, ar putea contribui la creșterea veniturilor și la o reprezentare mai bună în piață în raport cu marii producători sau distribuitori. De asemenea, s-ar putea genera valoare adăugată prin crearea unui lanț valoric: producție – cercetare – procesare – valorificare. În Uniunea Europeană întreprinderile sociale au o pondere foarte mare în dezvoltarea comunităților rurale și asocierea producătorilor.
18. În continuare există disparități mari între mediul urban și cel rural în ceea ce privește standardele de viață și sărăcia. Rata sărăciei absolute naționale a avut o tendință relativă de scădere, de la 29,5% în 2014 la 23% în 2018. Din păcate, este destul de mare pentru mediul rural – 31,5% raportat la mediul urban unde se situează la 10,6%.
19. Copiii, vârstnicii și adulții cu dizabilități sunt printre cei mai expuși la sărăcie. În 2015, rata sărăciei pentru copii a fost de 11,5%, pe când cea pentru populația generală – 9,6%. Inclusiv 0,2% dintre copii sunt expuși la sărăcie extremă. Rata sărăciei pentru copiii din mediul rural este de 9 ori mai mare decât rata sărăciei pentru copiii din mediul urban. Vârstnicii au rata sărăciei de 10,1% față de populația generală (9,6%). Gospodăriile care au în componența lor un adult cu dizabilitate, au o rată a sărăciei mai accentuată. Întreprinderile sociale specializate în furnizarea de servicii sociale și integrare socio-profesională ar putea contribui la diminuarea riscului de sărăcie și crearea de servicii în

comunitate pe principiul one-stop-shop, oferind un pachet de soluții la un cumul de probleme pe care le au grupurile vulnerabile.

20. Persoanele cu dizabilități sunt expuse condițiilor indecente de muncă din cauza nivelului scăzut de studii, inclusiv ca și consecință a instituționalizării, necunoașterea drepturilor (de exemplu dezinformarea cu privire la pierderea alocației / pensiei pentru dizabilitate odată cu angajarea oficială), precum și nivelul scăzut de motivare (persoanele cu dizabilități sunt beneficiarii pe termen lung de prestații sociale, aceștia fiind slab motivați de a se implica și de a se dezvolta profesional. Persoanele cu dizabilități se regăsesc mai degrabă în ocupații mai slab calificate și mai puțin plătite.

O posibilă soluție ar fi valorificarea potențialului și încurajarea acestor persoane să inițieze și să dezvolte propriile afaceri. În 2018, potrivit datelor statistice, rata de ocupare a persoanelor cu dizabilități a fost de doar 26%. Utilizarea întreprinderilor sociale de inserție ca loc de muncă de tranziție sau loc de muncă protejat pentru acele persoane care nu reușesc să facă față unui loc de muncă clasic, ar putea fi unul din instrumentele de activare și plasare pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități. Serviciile de job coaching, specifice întreprinderilor sociale de inserție, ar reduce rata de eșec în menținerea locului de muncă și dezvoltarea unei cariere profesionale.

21. În prezent, tinerii reprezintă 27,7% din populația țării, fiind o componentă strategică a dezvoltării durabile, prin ofertarea pieței muncii, crearea de familii și continuitatea umană. Potrivit datelor Biroului Național de Statistică privind structura populației stabile pe vârste și sex la 1 ianuarie 2019, tinerii cu vârsta cuprinsă între 18-35 constituiau 743,2 mii. Tinerii din Moldova au cea mai mare rată de inactivitate, peste 66% conform datelor internaționale comparativ cu alte țări, depășind peste dublul mediei țărilor UE. Întreprinderile sociale de inserție, pot fi o soluție pentru acești tineri, prin faptul că pot asigura tranziția spre piața muncii cu servicii integrate de suport și asistență specializată.

22. Aproximativ 51% dintre gospodăriile rome se află sub pragul național al sărăciei absolute. gospodăriile non-rome care locuiesc în vecinătate au o pondere de 24% pentru același indicator. Antreprenoriatul social, poate fi soluția pentru dezvoltarea de afaceri proprii, menținerea tradițiilor în domeniul meșteșugurilor și a produselor "hand made" și asigurarea unei surse de venit pentru familie.

23. Migranții reîntorși de peste hotare se confruntă cu diverse provocări în reintegrarea pe piața muncii. Pe parcursul anului 2016, ca urmare a măsurilor active aplicate, doar 36% dintre migranții reîntorși înregistrați la Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă au fost plasați în câmpul muncii. Problema este cu mult mai profundă, datele studiilor reflectând că doar 9% dintre migranții reîntorși apelează la serviciile Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă sau agențiile private de ocupare a forței de

muncă (6,3%), majoritatea încercând să își găsească un loc de muncă pe cont propriu. Totodată, salariile neatractive, insuficiența locurilor de muncă care să se potrivească cu aptitudinile și competențele dobândite în străinătate, lipsa de recunoaștere a învățării nonformale și informale, mediul ostil de investiții, resursele și cunoștințele insuficiente pentru a iniția o afacere, constituie factori determinanți ai unei migrații repetate. Dezvoltarea de programe de finanțare pentru crearea de start-upuri în domeniul antreprenoriatului social, ar putea conduce la valorificarea abilităților practice dobândite în străinătate și dezvoltarea economică locală.

24. Chiar dacă analizele de țară privind sărăcia și excluziunea socială nu includ date privind anumite grupuri vulnerabile, o serie de alte studii relevă riscul sporit de a cădea în sărăcie, în special pentru populația de etnie romă, victimele traficului de ființe umane, migranții reîntorși, grupurile de imigranți și persoanele cu HIV/SIDA, persoanele din grupurile cu risc sporit de infectare HIV (utilizatori de droguri injectabile, lucrători ai sexului comercial etc.) și persoanele cu TBC. Serviciile integrate de tipul „one-stop-shop” furnizate de întreprinderile sociale care au în obiectul de activitate atât oferirea de servicii sociale, cât și de inserție socio-profesională ar putea servi ca plasa de siguranță și depășire a situațiilor de criză în care se pot afla aceste persoane.
25. Măsurile întreprinse pentru combaterea răspândirii infecției Covid-19 au dus la reducerea semnificativă a activității de producție, comerțului, creșterea șomajului, diminuarea consumului. În condițiile scăderii accentuate a cererii, perturbării lanțurilor valorice globale și gradului înalt de incertitudine, companiile și-au redus activitatea investițională. Statul urmează să aibă un rol activ în crearea de instrumente care să sprijine mediul antreprenorial, cu preponderență cel care rezolvă probleme din comunitate prin realizarea de activități generatoare de venituri, așa cum fac întreprinderile sociale.
26. Este necesar de creat în comunitate servicii integrate pe principiul „one-stop-shop”, unde persoana din grupul vulnerabil, inclusiv cu dizabilitate, să aibă acces la asistență psihosocială, formare profesională, servicii de ocupare în medii protejate sau în piața muncii, însoțite de job coaching pentru o cât mai bună adaptare la locul de muncă. Aceste servicii sunt specifice întreprinderilor sociale de inserție.
27. Sectorul agricol este cel mai mare „angajator”, unde activează circa o treime din populația ocupată (32,3% din totalul persoanelor ocupate în 2017), marea majoritate din care (82,3% în 2017) au loc de muncă informal. Per ansamblu, circa 76,7% din totalul populației cu loc de muncă informal activează în agricultură, fiind expusă unor condiții de muncă nesigure, prost plătite și care limitează accesul la sistemul de pensii și alte beneficii sociale. De asemenea, agricultura, de regulă, este o activitate sezonieră, cauzând decalaje majore de venit. Asocierea în cooperative și chiar case de ajutor

reciproc, entități care aparțin sectorului de antreprenoriat social, ar putea fi una din soluțiile de activare în muncă și întru ajutorarea persoanelor din mediul rural.

28. În contextul epidemiei de COVID-19, este foarte probabil ca provocările existente să se accentueze, pe fondul creșterii rapide a șomajului și a inactivității. Conform previziunilor Comisiei, se preconizează că rata șomajului va crește la 6,5 % în 2020 și va coborî apoi la 5,4% în 2021. Numărul șomerilor înregistrați la oficiile forței de muncă în Republica Moldova în primele 5 luni ale anului 2020 a constituit 23,3 mii persoane și s-a majorat de circa 1,9 ori față de 5 luni ale anului 2019. Munca nedeclarată continuă să fie o problemă, iar impactul negativ al acesteia ar putea fi exacerbât în contextul actual, subliniind necesitatea sprijinirii tranziției către munca declarată. Prin urmare, este esențial să se furnizeze în timp util servicii personalizate, care să răspundă nevoilor grupurilor vulnerabile și ale lucrătorilor afectați de criză. Pe lângă schema de indemnizații de șomaj tehnic lansată recent, dezvoltarea accesului la sistemele de șomaj temporar și promovarea măsurilor de sprijin al veniturilor și a măsurilor de organizare flexibilă a muncii și de telemuncă pentru lucrătorii afectați, cu implicarea partenerilor sociali, sunt cruciale pentru consolidarea rezilienței pieței forței de muncă pe termen scurt și pe termen lung. În acest context, dezvoltarea întreprinderilor sociale de inserție și valorificarea antreprenoriatului social este imperios necesar ca soluție pe termen mediu și lung la criza economică provocată de pandemia COVID-19.
29. Dezvoltarea antreprenoriatului social și a întreprinderilor sociale de inserție, este imperios necesară pentru activarea persoanelor din grupuri vulnerabile și valorificarea acestui potențial în Republica Moldova, și alte grupuri vulnerabile, cum ar fi foști deținuți, persoane fără adăpost, consumatori de droguri, persoane dependente de ajutoare sociale sau cele care provin din sistemul de protecție al copilului, pot beneficia de serviciile integrate de suport pe care le oferă întreprinderile sociale de inserție.
30. Antreprenoriatul social, are o contribuție importantă și în dezvoltarea unei economii circulare. Un model liniar de tipul „iei-produci-folosești-arunci” nu oferă producătorilor stimulente suficiente pentru a asigura o mai mare circularitate pentru produsele lor. Multe produse se alterează prea repede și nu pot fi refolosite, reparate sau reciclate cu ușurință și multe sunt făcute pentru a fi utilizate doar o singură dată. Economia circulară prezintă o agendă orientată spre viitor, menită să realizeze obiectivul unei Europe mai curate și mai competitive, în colaborare cu actorii economici, consumatorii, cetățenii, întreprinderile sociale și organizațiile societății civile. Pentru cetățeni, economia circulară va furniza produse de înaltă calitate, funcționale și sigure, eficiente și cu prețuri accesibile, cu o durată de viață mai îndelungată și concepute pentru a fi reutilizate, reparate și reciclate la un nivel de înaltă calitate. O întreagă nouă gamă de servicii sustenabile, de modele de afaceri de tip „produs ca serviciu” (*product-as-service*) și de soluții digitale vor contribui la îmbunătățirea calității vieții, la crearea de locuri de muncă

inovatoare și la actualizarea cunoștințelor și a competențelor. Întreprinderile sociale au fost printre primele structuri din lume care au adoptat și integrat în procesul de funcționare principiile economiei circulare.

31. Antreprenoriatul social a cunoscut o dezvoltare accelerată la nivel internațional și în mai multe state ale Uniunii Europene, însă este un concept relativ nou pentru țara noastră. Deși există câteva experiențe de succes, acestea au fost în mare parte inițiate și dezvoltate exclusiv prin contribuția donatorilor externi. În majoritatea cazurilor societățile comerciale vizate au fost create de asociații obștești.
32. Datorită vulnerabilității economice a întreprinderilor sociale, riscurilor mari, ratelor dobânzilor ridicate și altor probleme conexe, finanțarea nu este asigurată de instituții financiare și bancare. Produsele de microfinanțare, din păcate, nu sunt încă disponibile pentru întreprinderile sociale.
33. Conform „Raportului de Analiză a Situației Actuale și a Provocărilor în ceea ce privește Dezvoltarea Antreprenoriatului Social în Republica Moldova, elaborat în 2019 cu sprijinul Proiectului „Consilierea Guvernului Republicii Moldova în politici economice”, implementat de către GIZ Moldova cu suportul financiar al Ministerului Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare al Germaniei (BMZ) și al Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) s-a constatat că:
  - a) Republica Moldova are un grad scăzut în ceea ce privește înțelegerea conceptului de antreprenoriat social. Se constată un interes pentru sector din partea ONG-urilor / Întreprinderilor Sociale și a mediului academic. ONG-urile sunt direct interesate să dezvolte întreprinderi sociale în comunitate ca soluție la probleme sociale cu care se confruntă și crearea de surse alternative de autofinanțare. Mediul academic, are un interes pentru dezvoltarea sectorului din perspectiva trend-ului la nivel european privind dezvoltarea antreprenoriatului social / economiei sociale și a modelului inovator care schimbă perspectiva în ceea ce privește teoriile macro economice.
  - b) O serie de cursuri pentru dezvoltarea de întreprinderi sociale au fost desfășurate cu sprijinul donatorilor externi și a finanțărilor europene. Anual se organizează conferința națională de antreprenoriat social, sunt organizate diferite vizite de studiu în țări UE, inclusiv România, precum și cursuri specifice de formare în domeniu. Din păcate nu există pe piață programe de coaching și mentorat specializate pe antreprenoriatul social, poate și datorită lipsei finanțărilor pentru sector. Chiar dacă anumiți donatori, și-au dezvoltat odată cu acordarea finanțărilor, structuri de suport pentru întreprinderi sociale, acestea sunt orientate strict pe obiectivele și indicatorii de proiect, fără a contribui la o coordonare sectorială și punerea unei experiențe practice individuală într-o experiență de sistem.

c) Republica Moldova nu deține date statistice privind piața financiară pentru antreprenoriat social. Imaturitatea sectorului de antreprenoriat social și riscurile mari la care se supun afacerile sociale, nu-l face atractiv pentru investitori. Majoritatea finanțărilor oferite în special de donatori externi au fost pentru înființare și nu neapărat pentru dezvoltarea de întreprinderi sociale. Într-adevăr acordarea finanțărilor private a fost oferită la pachet cu consultanță și asistență tehnică mai degrabă pentru implementarea proiectului și atingerea indicatorilor asumați și mai puțin pe rezultatele economice și de impact al întreprinderilor sociale create.

d) Conform datelor analizate, rezultă faptul că deși întreprinderile sociale au teoretic acces la piață (nu le este interzis să comercializeze produse și servicii), acestea nu sunt prezente în piață și nici nu beneficiază de măsuri de sprijin sau tehnologie pentru a depăși această barieră. Pe de altă parte, numărul redus de întreprinderi sociale dezvoltate în Republica Moldova, nu le ajută să fie vizibile în piață și să educe clienții în ceea ce privește achizițiile responsabile.

e) Deși o mare parte din întreprinderile sociale oferă practic servicii de interes public, autoritățile publice centrale și locale, preferă achizițiile clasice de la companii for – profit. Motivele sunt diverse: cadrul normativ incomplet în ceea ce privește achizițiile rezervate, lipsa de pregătire a personalului din departamentele de achiziții privind clauzele sociale și de mediu pe care le pot introduce în caietele de sarcini, neînțelegerea rolului pe care le au întreprinderile sociale în comunitate, lipsa informațiilor despre sector în spațiul public.

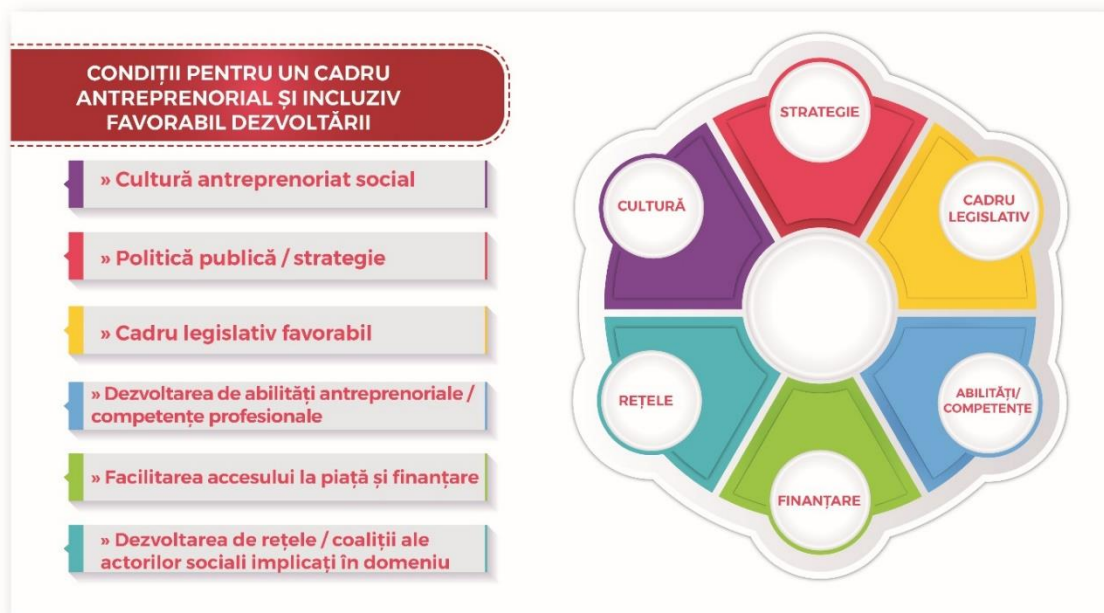
f) O altă problemă, este legată de faptul că în Republica Moldova nu există un sistem unificat de monitorizare și evaluare a întreprinderilor sociale. Donatorii și organizațiile care oferă sprijin întreprinderilor sociale folosesc metodologiile proprii pentru monitorizarea și evaluarea întreprinderilor sociale / ONG-urilor. Adesea aceste instrumente sunt limitate la monitorizarea proiectului per ansamblu și nu include activitățile economice ale organizației. Întreprinderile sociale au de obicei un sistem intern de evaluare a impactului social pe care îl au în comunitate.

g) Pentru dezvoltarea antreprenoriatului social se impune modificarea unor acte normative și corelarea cu prevederile Legii nr.845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi (modificată prin Legea nr.223/2017 privind modificarea și completarea unor acte legislative) precum:

- ✓ Codul Fiscal nr.1163/1997;
- ✓ Hotărârea de Guvern nr. 1276/2018 pentru aprobarea procedurilor privind accesul la măsurile de ocupare a forței de muncă;
- ✓ Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice;

✓ Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală.

34. Legea nr. 60/2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități. Conform raportului de cercetare realizat în 2020 pe un eșantion de 107 tineri în cadrul proiectului “EU4YOUTH – unlocking the potential of young social entrepreneurs in Moldova and Ukraine” finanțat de către Comisia Europeană și derulat de un consorțiu de organizații non-guvernamentale, 61 de respondenți au menționat în primul rând nevoia de suport și mentorat în dezvoltarea de afaceri sociale, 53 de tineri au menționat nevoia de training în domeniu și de finanțare nerambursabilă, iar 42 de respondenți au făcut referire la nevoia de schimb de experiență și acces la piață financiară.
35. Pentru un cadru antreprenorial și incluziv favorabil dezvoltării trebuie intervenit pe mai multe nivele (conform imaginii inserate în continuare).

III. Obiectivele generale ale Programului

36. Antreprenoriatul social în Republica Moldova se află în primele sale etape de dezvoltare și nu poate crește fără o serie de eforturi constante și susținute de toți actorii implicați. Pe lângă cadrul normativ este necesar să se inițieze măsuri concrete pentru crearea unui ecosistem favorabil dezvoltării: accesul la diferite instrumente de finanțare și piețe, structuri de sprijin pentru afaceri, dezvoltare resurse umane și cercetare, facilități fiscale și non-fiscale diferențiate pe tipuri de întreprinderi sociale etc. Următoarele obiective generale vor asigura cadrul necesar pentru crearea unui ecosistem favorabil dezvoltării antreprenoriatului social în Republica Moldova:
- 1) Dezvoltarea și promovarea unei culturi a antreprenoriatului social în rândul populației din Republica Moldova.**

- 2) **Crearea unui cadru normativ favorabil antreprenoriatului social și valorificarea potențialului acestui sector în dezvoltarea economică și socială a Republicii Moldova.**
- 3) **Facilitarea accesului la piață și instrumente financiare specifice sectorului de antreprenoriat social din Republica Moldova.**
- 4) **Îmbunătățirea abilităților și competențelor profesionale în domeniul antreprenoriatului social.**

IV. Obiectivele specifice ale Programului

37. Obiective specifice:

- 1) **Dezvoltarea și promovarea unei culturi a antreprenoriatului social în rândul populației din Republica Moldova.**
  - 1.1. Promovarea impactului economic și social pe care îl generează întreprinderile sociale în comunitate.
  - 1.2. Recunoașterea rolului pe care îl au întreprinderile sociale în crearea și păstrarea unor locuri de muncă de calitate, contribuind major la reușita Pilonului european al drepturilor sociale, implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Moldova 2030 și a Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030.
  - 1.3. Colectarea anuală de date cu privire la impactul economic și social pe care îl au întreprinderile sociale și utilizarea acestora pentru cercetare, promovare și crearea unui cadru favorabil dezvoltării.
- 2) **Crearea unui cadru normativ favorabil antreprenoriatului social și valorificarea potențialului acestui sector în dezvoltarea economică și socială.**
  - 2.1. Întărirea rolului Comisiei Naționale de Antreprenoriat Social în ceea ce privește coordonarea strategică în dezvoltarea antreprenoriatului social în Republica Moldova.
  - 2.2. Simplificarea procedurii de obținere a statutului de întreprindere socială.
  - 2.3. Dezvoltarea unui pachet de facilități fiscale și non-fiscale de stimulare a sectorului de antreprenoriat social în valorificarea potențialului pe care îl au în dezvoltarea comunitară întreprinderile sociale.
- 3) **Facilitarea accesului la piață și instrumente financiare specifice sectorului de antreprenoriat social din Republica Moldova.**
  - 3.1. Includerea întreprinderilor sociale ca entități eligibile în mecanismele și programele de finanțare legate de incluziunea socială, dezvoltarea economică, dezvoltarea rurală, inovare socială și ocuparea grupurilor vulnerabile.
  - 3.2. Crearea de piețe rezervate pentru întreprinderile sociale conform art. 20 al Directivei 2014/24/UE a Parlamentului European și a consiliului privind achizițiile publice.
- 4) **Îmbunătățirea abilităților și competențelor profesionale în domeniul antreprenoriatului social.**

4.1. Dezvoltarea de programe educaționale în domeniul antreprenoriatului social.

4.2. Dezvoltarea mecanismelor de monitorizare și evaluare a calității, inovației sociale și a relevanței sectorului de antreprenoriat social.

V. Impactul implementării Programului

Obiectiv general	Obiective specifice	Impact estimat
1. Promovarea și dezvoltarea unei culturi a antreprenoriatului social în rândul populației din Republica Moldova.	1.1. Promovarea impactului economic și social pe care îl generează întreprinderile sociale în comunitate.	<ul style="list-style-type: none"> • Prin promovarea antreprenoriatului social, populația va avea o dimensiune corectă a impactului social și economic pe care îl generează întreprinderile sociale în comunitate. Va înțelege că întreprinderile sociale servesc interesului general sau al unei comunități și nu urmăresc să-și maximizeze profitul. Obiectivul acestora este clar social: îmbunătățirea bunăstării individuale și colective prin reducerea inegalităților și prin creșterea coeziunii sociale. De asemenea, întreprinderile sociale creează locuri de muncă de calitate și sunt responsabile social, așa cum prevede și Strategia Națională. O serie de evenimente, prevăzute în planul de acțiuni, cum ar fi campanii anuale de conștientizare, conferințe naționale, acțiuni locale de promovare a întreprinderilor sociale și a celor de inserție, vor aduce subiectul în atenția publică și vor stimula înființarea de noi întreprinderi sociale, crearea de noi locuri de muncă, inclusiv pentru grupuri vulnerabile și dezvoltarea cererii și ofertei în piață pentru produsele și serviciile prestate de către aceste entități. Se estimează că peste 500.000 de persoane vor beneficia anual de informații în cadrul campaniilor derulate și peste 6625 de persoane vor beneficia anual în mod direct de acțiunile propuse în comunitate. Dezvoltarea unei culturi a antreprenoriatului social va conduce la crearea de afaceri în care organizarea activităților umane este întemeiată pe proprietatea colectivă, pe solidaritate și pe democrație participativă, care se sprijină pe eficiența economică a mijloacelor sale și care asigură producția, distribuția, schimbul, precum și consumul de bunuri și servicii. Întreprinderile sociale contribuie la exprimarea unei

cetățenii active și la prosperitatea individuală și colectivă. Antreprenoriatul social intervine în toate domeniile: economic, social și de mediu. Cel puțin 20 de întreprinderi sociale vor fi înființate și autorizate anual. În 5 ani de implementare a Programului Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social se estimează, că în R. Moldova vor deține atestatul de întreprindere socială, cel puțin 100 de entități juridice.

- Prin declararea lunii mai, ca lună oficială a antreprenoriatului social, se va aduce în atenția publică rolul pe care îl au întreprinderile sociale în dezvoltarea acestui sector și se va stimula organizarea de evenimente specifice de către actorii sociali implicați în domeniu.

- Prin crearea întreprinderilor sociale, societatea civilă poate să ofere anumitor minorități dreptul de a fi ascultate sau poate dezvolta activități cu o oarecare rentabilitate, în condițiile în care ele nu ar fi, în mod necesar, luate în considerare din perspectiva întreprinderilor mai tradiționale. În ceea ce privește mișcările xenofobe sau declinul democrației, întreprinderile sociale pot să contribuie la afirmarea democrației și a coeziunii, de exemplu în privința chestiunii integrării migraților, persoanelor de etnie romă, foști deținuți sau consumatori de droguri.

- Derularea unor campanii de educare și de informare privind istoria, tradițiile și originile naționale ale antreprenoriatului social și ale mișcărilor cooperatiste ar trebui să permită crearea unei legături între noile forme de întreprindere socială și tradițiile economiei sociale.

- Promovarea sectorului prin campanii anuale, ajută comunitatea să înțeleagă că întreprinderile sociale sunt catalizatori pentru inovarea socială, dat fiind că se concentrează pe un grup specific de utilizatori, pe o nevoie nesatisfăcută în societate sau pe umplerea unui gol.

- Dezvoltarea sectorului contribuie la apariția de noi modele de întreprinderi, care transformă relația dintre producători, distribuitori și consumatori (ca în cazul economiei funcționalității, al economiei

colaborative și al finanțelor responsabile). Întreprinderile sociale nu sunt noi, dar se încadrează în această categorie de modele economice alternative, dat fiind că își propun să abordeze alte provocări-cheie pentru populație și planetă și fundamentale pentru dezvoltarea durabilă, precum justiția socială, guvernanta participativă și conservarea resurselor și a capitalului natural.

- Promovarea unei culturi a antreprenoriatului incluziv și social, prin încurajarea diverselor modele de afaceri de succes este un pas preliminar în atragerea de potențiali antreprenori sociali sau investitori în domeniu.

- Dezvoltarea unei culturi antreprenoriale, poate determina populația să dezvolte întreprinderi sociale sau să integreze în modelul clasic de business domenii cum ar fi comerțul echitabil, producția și distribuția unor produse de calitate, provenite din agricultura organică sau rațională.

- Promovarea mărcii sociale deținute de întreprinderile sociale de inserție, va conduce la creșterea procentului de achiziții rezervate realizate de către autoritățile contractante, dar și la conștientizarea cumpărătorului că achiziția sa contribuie în mod direct la crearea și dezvoltarea de locuri de muncă sustenabile pentru grupurile defavorizate.

- Promovarea și dezvoltarea antreprenoriatului social, va reprezenta una din soluțiile pentru reținerea în țară a capitalului uman, în special a tinerilor și dezvoltarea comunităților locale, în special cele rurale. Cel puțin 50% din întreprinderile estimate a fi înființate în următorii 5 ani, vor fi create de către tineri între 18 și 35 de ani, care sunt dispuși conform studiilor recente să îmbrățișeze mult mai ușor conceptul de antreprenoriat social. Având în vedere că R. Moldova este preponderent o țară agrară și că mai mult de jumătate din întreprinderile sociale autorizate și neautorizate existente în țară sunt din mediul rural, preconizăm că din cele 125 de întreprinderi sociale care vor fi înființate și autorizate în următorii 5 ani, vor acționa în mediul rural.

<p>1.2. Recunoașterea rolului pe care îl au întreprinderile sociale în crearea și păstrarea unor locuri de muncă de calitate, contribuind major la reușita Pilonului european al drepturilor sociale, implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Moldova 2030 și a Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Înființarea și dezvoltarea de întreprinderi sociale, în special de inserție, poate fi un instrument util în reducerea cheltuielilor publice și crearea de plase de siguranță pentru grupurile vulnerabile. Poate fi noul mod de a dezvolta comunitatea, care să reducă disparitățile sociale între diferite categorii de persoane, între mediul rural și cel urban și să prevină creșterea inegalităților. În 5 ani de implementare a programului, se estimează că cele 100 de întreprinderi sociale, vor crea cel puțin 5000 de locuri de muncă, din care cel puțin 30% vor fi pentru persoane din grupuri vulnerabile. • Populația va înțelege rolul pe care îl au întreprinderile care stimulează inserția socială prin muncă, și care sunt active în sectorul integrării sociale și profesionale și al persoanelor din grupuri vulnerabile, inclusiv cu dizabilități. Aceste tipuri de întreprinderi sociale, pot fi întâlnite în domeniile recuperării și reciclării, al îngrijirii persoanelor, al protejării mediului. Prin promovarea acestor structuri, persoanele din grupuri vulnerabile pot apela pentru angajare, iar autoritățile publice și companiile private, pot deveni clienții principali ai produselor și serviciilor pe care acestea le comercializează în piață. Astfel, generarea de venituri și reinvestirea a cel puțin 90% din profit pentru misiunea socială, generează un ciclu continuu de dezvoltare a întreprinderilor sociale, maximalizând rolul acestora în transformarea persoanelor asistate social în persoane independente și contribuitoare în final la bugetul local și de stat.
<p>1.3. Colectarea anuală de date cu privire la impactul economic și social pe care îl au întreprinderile sociale și utilizarea acestora pentru</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Anual, până la finalul lunii aprilie, Comisia Națională de Antreprenariat Social, va centraliza informațiile furnizate de către întreprinderile sociale în rapoartele anuale depuse și va publica pe site-ul Ministerului Economiei și Infrastructurii un raport centralizat cu impactul social și economic generat de către întreprinderile sociale autorizate. • Datele colectate, vor fi utilizate inclusiv pentru monitorizarea planului de acțiuni asumat prin acest program.

	cercetare, promovare și crearea unui cadru favorabil dezvoltării	
2. Crearea unui cadru normativ favorabil antreprenoriatului social și valorificarea potențialului acestui sector în dezvoltarea economică și socială	2.1. Întărirea rolului Comisiei Naționale de Antreprenoriat Social în ceea ce privește coordonarea strategică în dezvoltarea antreprenoriatului social în Republica Moldova	<ul style="list-style-type: none"> • Transferarea la nivel local în primii 3 ani de implementare a programului, a unor responsabilități care țin de autorizarea și monitorizarea întreprinderilor sociale va conduce la dezvoltarea de parteneriate locale între autorități / structurile teritoriale de muncă și în special întreprinderile sociale de inserție cu rol activ în crearea de locuri de muncă pentru persoanele din categorii vulnerabile. Pe de altă parte, membrii Comisiei Naționale de Antreprenoriat Social, vor fi focalizați pe monitorizarea implementării prezentului program, precum și coordonarea intersectorială, dezvoltarea de proiecte de acte normative în domeniu, dezvoltare strategică, cercetare, inovare și consultare continuă societate civilă. Pregătirea membrilor comisiei în cadrul a diferitor formări formale și non-formale, va conduce la dezvoltarea de abilități specifice necesare pentru responsabilitățile asumate și viziunea asumată. • Întreprinderile sociale sunt importante, de asemenea, nu numai pentru capacitatea lor de a crea locuri de muncă incluzive, ci ca jucători principali în lupta împotriva excluderii sociale, îmbunătățirea capitalului social local și sprijinirea participării și implicării democratice, furnizarea de servicii de bunăstare de bună calitate și promovarea de dezvoltare economică mai incluzivă. Mai mult, sprijinirea creării și dezvoltării de întreprinderi sociale la nivel local, poate genera pentru autoritățile locale acel parteneriat public-privat, care să răspundă nevoilor ocupării forței de muncă și a altor provocări sociale și economice într-un mod mai eficient decât ar putea să o facă singuri. Beneficiile întreprinderilor sociale sunt sporite când sunt susținute în mod adecvat prin politici publice favorabile și implicarea membrilor comunității locale.
	2.2. Simplificarea	<ul style="list-style-type: none"> • O procedură simplificată de obținere a statutului de întreprindere socială sau întreprindere socială de

	<p>procedurii de obținere a statutului de întreprindere socială.</p>	<p>inserție, va încuraja antreprenorii sociali să se autorizeze. Transferarea acestei responsabilități în primii 3 ani de implementare a programului, la nivelul Serviciilor Teritoriale de Ocupare a Forței de Muncă din cadrul ANOFM, ar permite pe de o parte oferirea de suport local în autorizarea și funcționarea ca întreprindere socială, dar și implicarea antreprenorilor sociali în politica locală de ocupare a persoanelor din comunitate, cu accent pe grupurile vulnerabile.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Includerea întreprinderilor sociale într-o bază de date publică locală și națională și raportarea periodică a impactului social și economic pe care îl generează, poate genera premise pentru îmbunătățirea cadrului socio-economic de dezvoltare a acestor structuri sau chiar luarea de decizii la nivelul administrației publice locale care să stimuleze în mod direct creșterea numărului de întreprinderi sociale în comunitate. • Raportarea anuală a întreprinderilor sociale într-un mod simplu și accesibil, precum și comunicarea locală continuă cu autoritățile publice, permite focalizarea acestora pe atingerea misiunii sociale și economice asumate și mai puțin pe utilizarea timpului pentru raportare.
	<p>2.3. Dezvoltarea unui pachet de facilități fiscale și non-fiscale de stimulare a sectorului de antreprenariat social în valorificarea potențialului pe care îl au în dezvoltarea comunitară întreprinderile sociale.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea unui pachet de măsuri fiscale și non-fiscale de susținere a întreprinderilor sociale și în special a celor de inserție, va contribui la creșterea acestor entități și maximalizarea impactului economic și social pe care îl poate avea acest sector. • Un cadru favorabil pentru dezvoltarea de instrumente alternative de finanțare / creditare a sectorului, va asigura surse de finanțare pentru inovație, digitalizare, acces la piețe și creștere competitivitate economică. • Corelarea legislației cu Legea nr. 845/1992, va facilita antreprenorilor sociali accesarea unor anumite facilități fiscale și non-fiscale care să le compenseze o parte din costurile alocate impactului social, dar și să le mențină competitivitatea pe piața economică. • Asigurarea unui tratament fiscal pentru întreprinderile sociale de inserție, similar cu ONG-urile, ar permite acoperirea unor costuri care țin de

		<p>serviciile de suport / pedagogice oferite persoanelor din grupuri vulnerabile în mod gratuit, sau acoperirea cheltuielilor legate de capacitatea scăzută de muncă a acestor persoane. Acest lucru, ar asigura o creștere a competitivității acestor întreprinderi în piața economică.</p> <ul style="list-style-type: none"> • În primii 3 ani de implementare a programului, se vor aduce completări care să vizeze stimularea dezvoltării sectorului de antreprenariat social la următoarele documente legislative: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Codul Fiscal nr.1163/1997; ✓ Hotărârea de Guvern nr. 1276/2018 pentru aprobarea procedurilor privind accesul la măsurile de ocupare a forței de muncă; ✓ Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice; ✓ Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală; ✓ Legea nr. 60/2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități. ✓ Alte documente legislative dacă va fi cazul. • Culegerea anuală de date la nivelul autorităților locale, va conduce la stimularea acestora în identificarea de soluții locale de stimulare a dezvoltării întreprinderilor sociale și atragerea de investiții pentru sector.
<p>3. Facilitarea accesului la piață și instrumente financiare specifice sectorului de antreprenariat social din Republica Moldova.</p>	<p>3.1. Incluziunea în mecanismele și programele de finanțare legate de incluziunea socială, dezvoltarea economică, dezvoltarea rurală, inovare socială și</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea unui program național de finanțare pentru întreprinderile sociale, distinct în funcție de ciclul de viață al întreprinderii, tipul sau stadiul dezvoltării afacerii, ar fi un bun început în atragerea atenției persoanelor din comunitate cu privire la importanța utilizării antreprenariatului social ca soluție la provocările actuale cu care se confruntă societatea. • Alocarea pentru primul an de program a sumei de 1.000 mii lei (2021), apoi creșterea la 5.000 mii lei în anul doi (2022) și ulterior pentru următorii 3 ani la o valoare de 10.000 mii lei anual (2023-2025), va stimula înființarea și dezvoltarea a cel puțin 100 de întreprinderi sociale.

ocuparea grupurilor vulnerabile.		<ul style="list-style-type: none"> • Includerea întreprinderilor sociale ca entități eligibile în mecanismele și programele de finanțare legate de incluziunea socială, dezvoltarea economică, dezvoltarea rurală și ocuparea grupurilor vulnerabile, ar contribui în mod direct la dezvoltarea sectorului de antreprenoriat social și valorificarea potențialului pe care îl poate avea în comunitate. Pentru creșterea competitivității acestor structuri, este nevoie să fie incluse la finanțare și pe programe de creștere a competitivității, inovare socială, digitalizare, cercetare și acces la piețe economice. • Dezvoltarea de instrumente de garantare de către stat pentru sector, ar atrage investitori interesați de domeniul antreprenoriatului social și chiar fonduri europene dedicate. • Crearea unui cadru normativ favorabil, ar stimula băncile și alte instituții financiare non-bancare să dezvolte instrumente de creditare / finanțare avantajoase pentru întreprinderile sociale în diferite etape de dezvoltare. • Dezvoltarea de hub-uri de inovare socială, competiții de tipul Social Impact Award sau platforme de crowdfunding pot de asemenea, contribui la dezvoltarea de întreprinderi sociale prietenoase cu omul, mediu și comunitatea. • Coordonarea între diferiți donatori și autorități publice cu rol în domeniul antreprenoriatului social în ceea ce privește acordarea sprijinului financiar și tehnic pentru înființarea sau dezvoltarea de întreprinderi sociale ar conduce la sinergii între programe și evitarea duplicării resurselor. • Dezvoltarea de structuri de transfer know – how, hub-uri de cercetare, clustere în domeniu, sunt instrumente care contribuie pe termen mediu și lung la consolidarea sectorului și asigurarea sustenabilității întreprinderilor sociale.
3.2. Crearea de piețe rezervate pentru întreprinderile sociale		<ul style="list-style-type: none"> • Încurajarea achizițiilor de la întreprinderi sociale de inserție sau introducerea de clauze sociale în caietele de sarcini, va conduce la crearea de noi locuri de muncă în special pentru persoanele din grupuri vulnerabile și utilizarea potențialului pe care

	<p>conform art. 20 al Directivei 2014/24/UE a parlamentului european și a consiliului privind achizițiile publice.</p>	<p>le au aceste structuri în a asigura servicii de tranziție spre piața muncii.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Introducerea de clauze sociale și verzi în achizițiile realizate atât de autoritățile publice, cât și companiile private, va conduce la dezvoltarea întreprinderilor sociale care înglobează în activitatea proprie inserția socio-profesională a grupurilor dezavantajate social, precum și economia circulară și cea verde. • Pentru utilizarea unor instrumente non-fiscale de sprijinire a sectorului, este important să fie dezvoltate în paralel programe de formare pentru autorități publice în utilizarea clauzelor sociale și verzi în achizițiile publice. Pe de altă parte și formarea întreprinderilor sociale în utilizarea platformei naționale și europene de achiziții publice, precum și utilizarea diferitor platforme online pentru vânzarea produselor și serviciilor prestate, este imperios necesară. • Dezvoltarea de piețe locale pentru întreprinderile sociale, poate stimula dezvoltarea acestora și implicarea directă în combaterea sărăciei și excluziunii sociale din aceste comunități. • Dezvoltarea capacității întreprinderilor sociale de a utiliza diferite instrumente de finanțare sau participarea la licitații publice, va ajuta antreprenorii sociali să răspundă în mod adecvat solicitărilor impuse prin documentele de licitație / contractare, fără a le mai considera birocratice și restrictive. • Finanțarea, creditarea, garantarea și achizițiile publice, trebuie să implice și dotarea sectorului de antreprenariat social cu abilități și competențe de a utiliza aceste instrumente în mod adecvat. O înțelegere corectă a dimensiunii, va conduce la un impact semnificativ de creștere și competitivitate în piață a acestor structuri. Sprijinirea întreprinderilor sociale în accesul la piețe economice, inclusiv accesarea platformelor electronice de achiziții publice este absolut necesară.
4. Îmbunătățirea	4.1. Dezvoltarea de	<ul style="list-style-type: none"> • Având în vedere complexitatea misiunii asumate de către întreprinderile sociale, se impune

<p>abilităților și competențelor profesionale în domeniul antreprenoriatului social.</p>	<p>programe educaționale în domeniul antreprenoriatului social.</p>	<p>dezvoltarea de programe de formare în domeniul Antreprenoriatului Social, Managementul unei Întreprinderi Sociale și Managementul Resurselor Umane și integrarea în muncă a persoanelor din categorii vulnerabile.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Revizuirea curriculumului la disciplina Educație economică și antreprenorială pentru ciclul primar, gimnazial și liceal, va crea premise pentru introducerea temei antreprenoriatului social în programul de studii și dezvoltarea de competențe specifice în rândul elevilor. • Pregătirea anuală a cel puțin 100 de cadre didactice din ciclul primar, gimnazial și liceal în domeniul antreprenoriatului social, va conduce la pilotarea implementării curriculumului și va crea premise pentru revizuirea și îmbunătățirea acestuia. • Elaborarea și aprobarea unui concept privind dezvoltarea de abilități în domeniul antreprenoriatului social în învățământul profesional tehnic, va contribui la apariția în piață a primelor persoane formate în domeniu, care vor putea lucra în întreprinderi sociale sau se vor putea asocia pentru a dezvolta la rândul lor astfel de entități. • Și pentru învățământul profesional tehnic, programul își propune să formeze cel puțin 50 de cadre didactice, care să piloteze programul de formare, iar apoi să contribuie la îmbunătățirea acestuia. • Introducerea în programele de studii superioare de licență a unui curs de inițiere economică și financiară "Bazele antreprenoriatului social" va pregăti viitori specialiști în domeniu și va stimula interesul studenților pentru a lucra în întreprinderi sociale sau a deveni antreprenori sociali. • Crearea de standarde ocupaționale pentru o serie de meserii asociate sectorului de Antreprenoriat Social, cum ar fi Antreprenor Social, Manager Întreprindere Socială, Manager Resurse Umane ș.a. va conduce la crearea de locuri de muncă specifice și creșterea valorii adăugate pe care le au întreprinderile sociale în comunitate.
--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> Dezvoltarea de programe acreditate de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării în domeniul antreprenoriatului social, va conduce la investiții în dezvoltarea capitalului uman atât din sectorul public, cât și privat.
	4.2. Dezvoltarea mecanismelor de monitorizare și evaluare a calității, inovației sociale și a relevanței sectorului de antreprenoriat social.	<ul style="list-style-type: none"> Implicarea Academiei de Administrare Publică și a Academiei de Studii Economice în dezvoltarea de programe de cercetare în domeniu, va conduce la crearea de instrumente de inovare socială, de măsurare a impactului social, de standardizare a calității și de îmbunătățire a impactului economic și social pe care îl pot avea întreprinderile sociale în comunitate. Aceste entități, sunt deja implicate în proiecte europene în domeniul antreprenoriatului social și vor putea astfel valorifica experiența dobândită până în prezent.

VI. Estimarea costurilor necesare implementării Programului

38. Finanțarea acțiunilor prevăzute în cadrul prezentului Program național se va efectua din contul și în limitele mijloacelor aprobate anual în bugetul public național. Estimarea generală a costurilor pentru implementarea prezentului Program este efectuată în baza priorităților strategice și a acțiunilor identificate și formulate în Planul de acțiuni.

Pentru implementarea celor 4 obiective generale au fost estimate următoarele costuri pentru 5 ani:

Obiectiv General	2021	2022	2023	2024	2025	TOTAL mii LEI
1	600,0	600,0	700,0	700,0	700,0	3.300,0
2	-	100,0	-	-	-	100,0
3	1.000,0	5.000,0	5.000,0	10.000,0	10.000,0	31.000,0
4	-	-	600,0	600,0	600,0	1.800,0
TOTAL mii LEI	1.600,0	5.700,0	6.300,0	11.300,0	11.300,0	36.200,0

Pentru primul an de implementare a Programului, s-a estimat un buget de 1.600 mii lei, efortul financiar nefiind unul semnificativ.

Pentru implementarea acțiunii privind dezvoltarea unui program național de finanțare și mentorat pentru start-upuri/întreprinderi sociale existente, se preconizează alocarea din bugetul de stat pentru anul 2021 a sumei de 1.000 mii lei, pentru anii 2022-2023 a sumei de 5.000 mii lei, iar pentru anii 2024-2025 câte 10.000 mii lei.

39. O sursă importantă de finanțare pentru implementarea obiectivelor asumate prin prezentul program, va fi asigurată prin intermediul a trei proiecte finanțate de Comisia Europeană, care vor fi implementate în perioada 2021-2022 de către consorții de organizații publice și private din Republica Moldova și state membre UE. Acestea sunt:

- Proiect "EU4Youth – Social Innovation Impact – a strategic partnership!" cu un buget alocat de 1.666.613 EUR, din care contribuția Uniunii Europene, reprezintă 1.499.951 Euro.
- Proiect "EU4YOUTH – unlocking the potential of the young social entrepreneurs in Moldova and Ukraine" cu un buget alocat de 1.659.057 EUR, din care contribuția Uniunii Europene reprezintă 1.493.200 EUR.
- Proiect "Cross-Border Partnership for the Development of Social Entrepreneurship", finanțat prin programul operațional comun România – Republica Moldova 2014-2020 cu un buget alocat de 439.922 Euro din care contribuția Uniunii Europene, reprezintă 395.930 Euro.

VII. Riscuri de implementare

Riscuri anticipate	Măsuri de diminuare
Coordonarea deficitară între ministere și autorități administrative responsabile în procesul de implementare a Programului național.	Împuternicirea Comisiei Naționale de Antreprenariat Social în coordonarea procesului și monitorizarea implementării.
Înțelegerea și implicarea redusă a personalului din cadrul autorităților responsabile de implementarea Programului național, datorită lipsei de competențe în domeniul antreprenariatului social.	Formarea profesională continuă a personalului din autoritățile publice centrale și locale în domeniul antreprenariatului social. Dezvoltarea de programe de perfecționare / specializate în domeniu în cadrul Academiei de Administrație Publică de pe lângă Guvernul Republicii Moldova.
Buget insuficient pentru implementarea unor măsuri care	Dezvoltarea de parteneriate și construirea de fonduri comune cu donatori privați, întreprinderi sociale, ONG-

țin de promovarea și finanțarea antreprenoriatului social.	uri, bănci, companii și alți actori interesați de dezvoltarea sectorului.
Dificultăți în introducerea de facilități fiscale și non-fiscale pentru dezvoltarea sectorului, datorate diferențelor de opinie a grupurilor parlamentare și a ministerelor de resort. De asemenea, riscul de a distorsiona concurența în piață, prin introducerea unui pachet de facilități fără instrumente de control și monitorizare.	Derularea unui pachet de sesiuni de informare, workshop-uri comune: grupuri parlamentare – guvern – societate civilă – donatori și alți actori interesați de dezvoltarea sectorului. Realizarea modificărilor propuse în legislația secundară prin acord și consens cu toate părțile implicate. Stabilirea unor instrumente foarte clare de control și monitorizare a impactului generat și respectarea principiilor economice și sociale de funcționare a unei întreprinderi sociale. Diferențierea intensității facilităților între entitățile care dețin statut de întreprindere socială sau întreprindere socială de inserție. Promovarea antreprenoriatului social și creșterea gradului de conștientizare cu privire la impactul economic și social pe care îl generează întreprinderile sociale în comunitate.
Lipsa de date cu privire la sectorul antreprenoriatului social, datorită interesului redus a antreprenorilor sociali de a se autoriza ca întreprinderi sociale.	Simplificarea procesului de autorizare și raportare ca întreprindere socială, introducerea de facilități fiscale și non-fiscale, va încuraja antreprenorii sociali să solicite statutul de întreprindere socială și să raporteze anual date cu privire la impactul economic și social pe care l-au generat.
Interes scăzut al persoanelor din comunitate în a dezvolta afaceri sociale.	Dezvoltarea unui program național de finanțare pentru întreprinderi sociale, va crește interesul posibililor antreprenori în dezvoltarea de afaceri sociale. De asemenea, promovarea sectorului la nivel național, introducerea de facilități fiscale și non-fiscale, pot fi instrumente de încurajare și creștere a interesului cetățenilor pentru dezvoltarea acestui sector.

VIII. Autorități și parteneri responsabili de implementarea Programului

40. Ministerul de linie, responsabil pentru elaborarea și implementarea prezentului Program este Ministerul Economiei și Infrastructurii. Pe fiecare tip de acțiune a Planului, indică autoritatea / autoritățile responsabile cu atingerea indicatorilor asumați într-un anumit interval de timp. Dintre autoritățile de bază sunt de evidențiat Ministerul Economiei și Infrastructurii, Ministerul Finanțelor, Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și Ministerul Justiției în partea ce ține de elaborarea proiectelor de acte normative.

Implementarea activităților specifice, în domeniul lor de competență, vor ține de responsabilitatea Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), Organizației pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM), Agenției Achiziții Publice, precum și autorităților publice locale.

41. Asociațiile obștești vor fi implicate în activitățile de informare, instruire, pilotare, cercetare și comunicare.

IX. Proceduri de raportare

42. Monitorizarea implementării prezentului Program va fi realizată de către Ministerul Economiei și Infrastructurii, în comun cu autoritățile responsabile de realizarea acțiunilor din Plan. Metodologia de monitorizare conține monitorizarea anuală, evaluarea intermediară și evaluarea finală, ceea ce va asigura o raportare transparentă și consecventă.

43. Progresul față de anul precedent va fi evaluat anual, începînd cu anul 2022. Fiecare autoritate indicată în Planul de acțiuni, va prezenta anual, pînă la 01 martie, un raport detaliat privind progresul implementării pentru anul precedent, ce va reflecta acțiunile și indicatorii pentru care este responsabilă. Rapoartele vor include partea descriptiv-analitică care va include progresele obținute, obstacolele în calea implementării și informație în formă de tabel privind realizarea Planului de acțiuni.

44. Ministerul Economiei și Infrastructurii va colecta rapoartele privind implementarea Planului de acțiuni de la autoritățile și instituțiile responsabile și va estima progresul în implementarea acțiunilor aprobate. În baza rapoartelor instituționale primite, Ministerul Economiei și Infrastructurii va elabora Raportul anual de monitorizare, pe care-l va prezenta Guvernului pînă la 31 martie.

45. Evaluarea intermediară va fi efectuată în anul 2024 și va conține monitorizarea realizării în anii 2021 - 2023 a Programului și a Planului de acțiuni. Pe lîngă progresul în implementare, evaluarea intermediară va include și propuneri de actualizare a Planului de acțiuni, pentru a asigura o realizare eficientă a prezentului Program. În plus, evaluarea intermediară poate conține, după caz, amendamente la elementele de bază ale prezentului Program. Amendamentele se vor referi inclusiv la potențialele schimbări metodologice în indicatorii statistici care ar avea un impact asupra nivelurilor de referință sau a obiectivelor intermediare orientate spre progresul implementării Programului și a indicatorilor de impact.

46. În procesul elaborării rapoartelor de monitorizare, Ministerul Economiei și Infrastructurii va folosi și o abordare cantitativă. Stadiul de implementare a fiecărei acțiuni din cadrul Planului de acțiuni va fi evaluat utilizînd o scară din 4 niveluri:

- 1) acțiunea nu a fost inițiată;
- 2) acțiunea a fost inițiată;

3) acțiunea este în proces de realizare (pentru acțiunile ce se realizează în toată perioada Planului de acțiuni);

4) acțiunea a fost realizată.

Indicele de progres în implementarea Planului de acțiuni va fi calculat ca raport dintre numărul de acțiuni la fiecare nivel comparativ cu numărul total de acțiuni.

47. Evaluarea finală se va realiza în anul 2026. Scopul acestei evaluări este identificarea nivelului de realizare a obiectivelor Programului, a impactului asupra domeniului antreprenoriatului social ca urmare a realizării acțiunilor planificate, a schimbărilor care s-au produs la compartimentul probleme, ce urmau a fi soluționate. Rezultatele evaluării finale vor servi drept bază pentru elaborarea unui nou document de politici pentru următoarea perioadă de planificare.

PLANUL DE ACȚIUNI
pentru implementarea în anii 2021-2025 a Programului Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social 2021-2025

Nr. d/o	Obiective specifice	Acțiuni	Indicatorii de monitorizare	Costurile de implementare, mii lei					Termenele de realizare	Responsabili pentru implementare
				2021	2022	2023	2024	2025		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
OBIECTIVUL GENERAL 1. Promovarea și dezvoltarea unei culturi a antreprenoriatului social în rândul populației din Republica Moldova										
1	1.1. Promovarea impactului economic și social pe care îl generează întreprinderile sociale în comunitate.	1.1.1. Declararea oficială a lunii Mai - ”Luna Antreprenoriatului Social”.	Hotărîre de Guvern aprobată.	0	0	0	0	0	2021	Ministerul Economiei și Infrastructurii
		1.1.2. Derularea de campanii / acțiuni anuale de conștientizare a comunității privind impactul economic și social generat de întreprinderile sociale.	5 campanii / acțiuni naționale derulate în comunitate pe tema antreprenoriatului social – o campanie anual/ peste 500.000 de persoane beneficiare	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	Anual	Ministerul Economiei și Infrastructurii, ODIMM Ministerul Muncii, Sănătății și Protecției Sociale

2	2.1. Recunoaște rolul pe care îl au întreprinderile sociale în crearea și păstrarea unor locuri de muncă de calitate, contribuind major la reușita Pilonului european al drepturilor sociale, implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova 2030” și a Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030.	2.1.1. Promovarea întreprinderilor sociale de inserție în rândul persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă.	140 de acțiuni de informare realizate la nivel local / național în rândul populației aflate în căutarea unui loc de muncă / peste 3500 de persoane informate (minim o acțiune/an de oraș / raion începând cu anul 2022)	0	0	0	0	0	2022-2025	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale ANOFM și structurile teritoriale raionale
		2.1.2. Promovarea întreprinderilor sociale de inserție în rândul companiilor și autorităților publice ca angajatori de inserție și de tranziție a persoanelor din grupuri vulnerabile spre piața	105 acțiuni de informare realizate la nivel local / național în rândul angajatorilor publici și privați / peste 2625 de persoane informate (minim o acțiune/an de oraș / raion	0	0	0	0	0	2023-2025	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale ANOFM și structurile teritoriale raionale

		convențională a muncii.	începând cu anul 2023)							
		2.1.3. Organizarea de conferințe anuale de promovare a antreprenoriatului social.	5 conferințe organizate / 500 persoane participante (un eveniment anual cu cel puțin 100 de persoane participante)	300,0	300,0	300,0	300,0	300,0	Anual	Ministerul Economiei și Infrastructurii, ODIMM
3	3.1. Colectarea anuală de date cu privire la impactul economic și social pe care îl au întreprinderile sociale și utilizarea acestora pentru cercetare, promovare și crearea unui cadru favorabil dezvoltării.	3.1.1. Centralizarea impactului social și economic declarat de către întreprinderile sociale în rapoartele anuale de activitate.	5 rapoarte anuale privind activitatea întreprinderilor sociale (un raport / an)	0	0	0	0	0	Anual	Ministerul Economiei și Infrastructurii
		3.1.2. Promovarea instrumentului de achiziții rezervate / clauze sociale pe care le pot realiza autoritățile publice de la întreprinderile sociale de inserție.	3 evenimente organizate / 150 persoane participante (un eveniment an/ 50 persoane începând cu anul 2023)	0	0	100,0	100,0	100,0	2023 – 2025	Ministerul Finanțelor, Agenția Achiziții Publice

OBIECTIVUL GENERAL 2. Crearea unui cadru normativ favorabil antreprenoriatului social și valorificarea potențialului acestui sector în dezvoltarea economică și socială a Republicii Moldova										
1	1.1. Întărirea rolului Comisiei Naționale de Antreprenoriat Social în ceea ce privește coordonarea a strategică în dezvoltarea antreprenoriatului social în Republica Moldova	1.1.1. Dezvoltarea competenților profesionale ale membrilor Comisiei în domeniul antreprenoriatului social.	2 evenimente anuale de informare, formare profesională, schimb de experiență și cercetare în domeniul antreprenoriatului social la care participă membrii Comisiei.	0	0	0	0	0	Anual	Ministerul Economiei și Infrastructurii
		1.1.2. Participarea membrilor Comisiei în întâlniri / evenimente derulate în comunitate care au legătură directă sau tangențială cu domeniul antreprenoriatului social.	Cel puțin 4 întâlniri anuale ale membrilor Comisiei cu diferiți actori din comunitate implicați în dezvoltarea antreprenoriatului social.	0	0	0	0	0	Anual	Autoritățile administrației publice centrale – membrii Comisiei Naționale pentru Antreprenoriat Social
2	2.1. Simplificari	2.1.1. Revizuirea Legii 845/1992 cu	Proiect de lege aprobat de	0	0	0	0	0	2021	Ministerul Economiei

	ea procedurii de obținere a statului de întreprindere socială.	privire la antreprenoriat și întreprinderi și a Hotărârii de Guvern 1165/2018 cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei Naționale pentru Antreprenoriat Social și a listei genurilor de activitate ce constituie activități de antreprenoriat social.	Guvern și remis Parlamentului; Hotărâre de Guvern aprobată.							și Infrastructurii
3	3.1. Dezvoltare a unui pachet de facilități fiscale și non-fiscale de stimulare a	3.1.1. Modificarea Codului Fiscal. Introducerea scutirii de la plata impozitului pe imobil deținute de către întreprinderea socială de inserție.	Proiect de lege aprobat de Guvern și remis Parlamentului.	0	0	0	0	0	2023	Ministerul Finanțelor

sectorului de antreprenoriat social în valorificarea potențialului pe care îl au în dezvoltarea comunitară întreprinderile sociale.	3.1.2. Hotărârea de Guvern nr.1276/2018 pentru aprobarea procedurilor privind accesul la măsurile de ocupare a forței de muncă. Introducerea de subvenții pentru locurile de muncă create în întreprinderile sociale de inserție pentru persoanele "greu ocupabile din categorii vulnerabile".	Hotărîre de Guvern aprobată.	0	0	0	0	0	2023	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale
	3.1.3. Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice. Introducerea achizițiilor rezervate de la întreprinderi sociale de inserție și unități protejate.	Proiect de lege aprobat de Guvern și remis Parlamentului.	0	0	0	0	0	2023	Ministerul Finanțelor
	3.1.4. Legea nr. 436/2006 privind	Proiect de lege aprobat de	0	0	0	0	0	2023	Ministerul Justiției

		administrația publică locală. Introducerea posibilității de acordare de către autoritățile publice locale de spații și terenuri gratuite pentru întreprinderi sociale.	Guvern și remis Parlamentului							Ministerul Economiei și Infrastructurii
		3.1.5. Legea nr. 60/2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități. Reglementarea cotei de angajare obligatorie a persoanelor cu dizabilități de către angajatorii cu peste 100 de salariați.	Proiect de lege aprobat de Guvern și remis Parlamentului	0	0	0	0	0	2023	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției sociale
		3.1.6. Elaborarea studiului cu privire la măsuri specifice care pot contribui la dezvoltarea	Un studiu elaborat.	0	100,0	0	0	0	2022	Ministerul Economiei și Infrastructurii

		antreprenoriatului social în comunitate: scheme de finanțare / subvenționare, acordare de facilități fiscale și non-fiscale locale, achiziții rezervate / clauze sociale într-un anumit procent din bugetul anual de achiziții, concesionare activități ș.a.								
OBIECTIVUL GENERAL 3. Facilitarea accesului la piață și instrumente financiare specifice sectorului de antreprenoriat social din Republica Moldova										
1	1.1. Includerea Întreprinderilor Sociale ca entități eligibile în mecanisme și programele de finanțare	1.1.1. Dezvoltarea și aprobarea unui program național de finanțare și mentorat pentru start-upuri / întreprinderi sociale existente.	Program național elaborat și aprobat de către Guvern.						2021	Ministerul Economiei și Infrastructurii, ODIMM
		1.1.2. Implementarea Programului Național de	Cel puțin 100 de întreprinderi sociale înființate și dezvoltate în 5	1.000,0	5.000,0	5.000,0	10.000,0	10.000,0	Anual	Ministerul Economiei și

	legate de incluziunea socială, dezvoltarea economică, dezvoltarea rurală, inovare socială și ocuparea grupurilor vulnerabile .	finanțare și mentorat pentru start-upuri / întreprinderi sociale existente	ani de implementare a programului							Infrastructurii, ODIMM
	1.2. Crearea de piețe rezervate pentru întreprinderile sociale conform art. 20 al Directivei 2014/24/UE a parlamentului european și a consiliului privind	1.2.1. Dezvoltarea unui program de instruire a autorităților publice în realizarea de achiziții rezervate sau cu clauze sociale / verzi incluse în caietele de sarcini.	Cel puțin 10 proceduri de achiziții rezervate derulate anual, începând cu anul 2023.	0	0	0	0	0	2023-2025	Ministerul Finanțelor

	achizițiile publice.									
OBIECTIVUL GENERAL 4. Îmbunătățirea abilităților și competențelor profesionale în domeniul antreprenoriatului social										
1	1.1. Dezvoltare a de programe educaționale în domeniul antreprenoriatului social.	1.1.1. Revizuirea curriculumului la disciplina Educație economică și antreprenorială pentru ciclul primar, gimnazial și liceal.	Curriculum revizuit și aprobat.	0	0	0	0	0	2021-2022	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
		1.1.2. Formarea cadrelor didactice privind aplicarea curriculei revizuite.	Cel puțin 4 programe de formare derulate anual / 100 de persoane formate anual	0	0	400,0	400,0	400,0	2023-2025	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
		1.1.3. Analiza programelor educaționale din perspectiva formării de abilități în domeniul antreprenoriatului social în învățământul profesional tehnic.	Analiză elaborată și aprobată.	0	0	0	0	0	2021-2022	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării

		1.1.4. Elaborarea și aprobarea unui concept privind dezvoltarea de abilități în domeniul antreprenoriatului social în învățământul profesional tehnic.	Un concept elaborat și aprobat.	0	0	0	0	0	2022-2023	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
		1.1.5. Pilotarea conceptului în instituțiile de învățământ profesional tehnic.	Un program pilot derulat și evaluat.	0	0	0	0	0	2023	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
		1.1.6. Elaborarea și aprobarea unui curriculum din perspectiva formării de abilități în domeniul antreprenoriatului social în învățământul profesional tehnic.	Un curriculum elaborat și aprobat.	0	0	0	0	0	2024	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
		1.1.7. Organizarea de instruiți în vederea implementării	Cel puțin 2 programe de formare derulate anual / 50 de	0	0	200,0	200,0	200,0	2024-2025	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării

		curriculumului aprobat	persoane formate anual							
		1.1.8. Elaborarea ghidurilor de implementare a curriculumului.	Un ghid elaborat și aprobat.	0	0	0	0	0	2024-2025	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
		1.1.9. Monitorizarea dezvoltării competențelor antreprenoriale în învățământul profesional tehnic.	Un raport de evaluare realizat.	0	0	0	0	0	2025	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
		1.1.10. Introducerea în programele de studii superioare de licență a unui curs de inițiere economică și financiară ”Bazele antreprenoriatului social” etc.	O curriculă de curs elaborată și implementată.	0	0	0	0	0	2021-2022	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
		1.1.11. Elaborarea de standarde ocupaționale pentru curs ”Antreprenor Social”, ”Manager Întreprindere	3 standarde ocupaționale elaborate și aprobate.	0	0	0	0	0	2021-2022	Ministerul Sănătății, Muncii și protecției sociale

		Socială”, ”Manager Resurse Umane Întreprindere Socială”.								
		1.1.12. Autorizarea furnizorilor de formare continuă în derularea de cursuri de specializare în domeniile: ”Antreprenor Social”, ”Manager Întreprindere Socială”, ”Manager Resurse Umane Întreprindere Socială”.	5 furnizori de formare autorizați anual / 10 cursuri autorizate anual	0	0	0	0	0	2023- 2025	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
	1.2. Dezvoltare a mecanisme lor de monitoriza re și evaluare a calității,	1.2.1. Implicarea Academiei de Administrare Publică și Academiei de Studii Economice în realizarea de programe de cercetare în	Cel puțin un raport de cercetare anual elaborat.	0	0	0	0	0	Anual	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării

	inovației sociale și a relevanței sectorului de antreprenoriat social.	domeniul antreprenoriatului social.								
--	--	-------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Nota informativă
la proiectul hotărîrii Guvernului pentru aprobarea Programului Național de
Dezvoltare a Antreprenoriatului social 2021-2025

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Prezentul proiect este elaborat de către Ministerul Economiei și Infrastructurii (MEI) cu sprijinul Proiectului „Consilierea Guvernului Republicii Moldova în politici economice”, implementat de către GIZ Moldova cu suportul financiar al Ministerului Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare al Germaniei (BMZ) și al Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC).

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Antreprenoriatul social, este un instrument util în combaterea sărăciei și reducerea inechităților sociale, iar întreprinderile sociale de inserție creează locuri de muncă pentru persoane din grupuri vulnerabile.

Conform raportului ”Evoluții recente ale Economiei Sociale În Uniunea Europeană”, emis de către CIRIEC-International, în Europa funcționează peste 2,8 milioane de întreprinderi în economia socială, reprezentând 10% din afacerile din UE, iar mai mult de 13,6 milioane de oameni lucrează pentru acestea, adică 6,3% din angajații din Uniune. Sectorul economiei sociale implică mai mult de 82,8 milioane de voluntari, echivalentul a 5,5 milioane de lucrători cu normă întreagă. De asemenea, din sector fac parte peste 232 milioane de membri ai cooperativelor și societăților mutuale.

Procesul de integrare în UE este o prioritate a Republicii Moldova, iar Acordul de asociere prevede promovarea unor piețe ale muncii incluzive și a unor sisteme de securitate socială care să integreze persoanele defavorizate, inclusiv persoanele cu dizabilități și persoanele din grupurile minoritare.

Studiile europene demonstrează că, afacerile sociale sunt orientate mult mai mult spre societate și om decât afacerile clasice, și de aici și interesul Republicii Moldova de a aduce acest subiect pe agenda publică și a crea un cadru favorabil de dezvoltare. Întreprindere sociale produc profit economic și social, având un puternic caracter incluziv și durabil.

Conform Consiliului Europei, o societate incluzivă și unită, implică bunăstare pentru toți membrii săi și exclude orice forme de polarizare și disparități semnificative.

Antreprenoriatul social în Republica Moldova se află în primele sale etape de dezvoltare și nu poate crește fără o serie de eforturi constante și susținute de toți actorii implicați. Pe lângă cadrul legislativ, este necesar să se inițieze măsuri concrete pentru crearea unui ecosistem favorabil dezvoltării: accesul la diferite instrumente de finanțare și piețe, structuri de sprijin pentru afaceri, dezvoltare de

resurse umane și cercetare, facilități fiscale și non-fiscale diferențiate pe tipuri de întreprinderi sociale etc.

Programul național și Planul de acțiuni este rezultatul unui proces amplu de dialog cu principalii actori în domeniul antreprenorialului social, dar și de analiză și evaluare a situației, reprezentând în sine un veritabil studiu care identifică și descrie problemele din domeniul de activitate și cauzele acestora, inclusiv descrie posibilele consecințe în cazul neintervenției în soluționarea lor. De asemenea Programul dat substituie o eventuală analiză de impact, având în vedere previziunea pe care o oferă cu privire la repercusiunile principalelor probleme și soluții asupra principalelor grupuri vulnerabile afectate, cu folosirea dovezilor cantitative și calitative. Suplimentar Programul descrie efecte scontate pe termen mediu rezultate din implementarea acestuia.

Astfel, prin lansarea Programului național și Planului de acțiuni, Republica Moldova își asumă angajamentul de a face încă un pas important spre realizarea dezideratului de a constitui o societate bazată pe echitate socială, deschisă valorilor europene și de a asigura o dezvoltare armonioasă din punct de vedere economic și social.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Prezentul proiect nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Dezvoltarea și promovarea întreprinderilor sociale poate avea ca rezultat câștiguri pe termen scurt și lung pentru bugetele publice prin reducerea cheltuielilor publice și creșterea veniturilor fiscale în comparație cu alte metode de abordare a problemelor sociale. Întreprinderile sociale pot fi mai eficiente în atingerea scopurilor publice decât întreprinderile clasice private din cauza rădăcinilor și cunoștințelor lor privind nevoile locale și a misiunii lor sociale.

Programul conține patru obiective specifice:

1) Promovarea și dezvoltarea unei culturi a antreprenoriatului social în rândul populației din Republica Moldova

- a) Promovarea impactului economic și social pe care îl generează întreprinderile sociale în comunitate;
- b) Recunoașterea rolului pe care îl au întreprinderile sociale în crearea și păstrarea unor locuri de muncă de calitate, contribuind major la reușita Pilonului european al drepturilor sociale, implementarea Strategiei Naționale Moldova 2030 și a Agendei pentru dezvoltare durabilă 2030.

2) Crearea unui cadru legislativ favorabil antreprenoriatului social și valorificarea potențialului acestui sector în dezvoltarea economică și socială

- a) Simplificarea procedurii de obținere a statutului de întreprindere socială;

- b) Reglementarea legislativă a unui set de facilități fiscale și non-fiscale pentru întreprinderile sociale și în special întreprinderile sociale de inserție;
- c) Implicarea autorităților locale în acordarea de facilități fiscale și non-fiscale de la bugetul local pentru susținerea investițiilor în domeniul antreprenoriatului social.

3) Facilitarea accesului la piață și instrumente financiare specifice sectorului de antreprenoriat social

- a) Includerea Întreprinderilor Sociale în mecanismele și programele de finanțare legate de incluziunea socială, dezvoltarea economică, dezvoltarea rurală, inovare socială și ocuparea grupurilor vulnerabile;
- b) Încurajarea achizițiilor de la întreprinderi sociale prin introducerea de clauze sociale în caietele de sarcini;
- c) Maparea pieței financiare și a evaluarea oportunității dezvoltării unor instrumente de finanțare, creditare din partea sistemului bancar pentru sectorul de antreprenoriat social.

4) Îmbunătățirea abilităților și competențelor profesionale în domeniul antreprenoriatului social.

- a) Dezvoltarea de programe educaționale în domeniul antreprenoriatului social;
- b) Îmbunătățirea competențelor în dezvoltare, inovare socială, digitalizare, competitivitate și accesul la piețe pentru capitalul uman din întreprinderi sociale;
- c) Dezvoltarea de programe de cercetare și inovare socială în domeniu.

5. Fundamentarea economico-financiară

Pentru implementarea Planului de acțiuni al Programului conform estimărilor efectuate, vor fi necesare resurse financiare în valoare de 36.200 mii lei din bugetul de stat. Pentru implementarea acțiunii privind dezvoltarea unui program național de finanțare și mentorat pentru start-upuri/întreprinderi sociale existente, potrivit proiectului legii bugetului de stat pentru anul 2021, este prevăzută alocarea sumei de 1.000 mii lei, iar pentru anii 2022-2023 se preconizează alocarea din bugetul de stat a câte 5.000 mii lei, iar pentru anii 2024-2025 câte 10.000 mii lei.

O sursă importantă de finanțare pentru implementarea obiectivelor asumate prin prezentul Program, va fi asigurată prin intermediul a trei proiecte finanțate de Comisia Europeană, care vor fi implementate în perioada 2021-2022 de către consorții de organizații publice și private din Republica Moldova și statele-membre UE, și anume:

- Proiect "EU4Youth – Social Innovation Impact – a strategic partnership!" cu un buget alocat de 1.666.613 EUR, din care contribuția Uniunii Europene, reprezintă 1.499.951 Euro.
- Proiect "EU4YOUTH – unlocking the potential of the young social entrepreneurs in Moldova and Ukraine" cu un buget alocat de 1.659.057 EUR, din care contribuția Uniunii Europene reprezintă 1.493.200 EUR.

<ul style="list-style-type: none"> • Proiect ”Cross-Border Partnership for the Development of Social Entrepreneurship”, finanțat prin programul operațional comun România – Republica Moldova 2014-2020 cu un buget alocat de 439.922 Euro din care contribuția Uniunii Europene, reprezintă 395.930 Euro.
<p>6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare</p> <p>Proiectul Programului prevede elaborarea și adoptarea unor acte normative necesare ajustării legislației naționale la normele internaționale privind antreprenoriatul social.</p>
<p>7. Avizarea și consultarea publică a proiectului</p> <p>În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea elaborării proiectului va fi plasat pe pagina web a Cancelariei de stat (www.particip.gov.md) și pe pagina web oficială a MEI (www.mei.gov.md), în compartimentul ”Transparența decizională”, directoriul ”Anunțuri privind inițierea elaborării deciziei” urmare înregistrării și examinării acestuia în cadrul ședinței secretarilor generali.</p>
<p>8. Constatările expertizei anticorupție</p> <p>Conform art.28 alin. (2) lit. a) din Legea integrității nr.82/2017 documentele de politici nu se supun expertizei anticorupție de către Centrul Național Anticorupție.</p>
<p>9. Constatările expertizei de compatibilitate</p> <p>Prezentul proiect nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.</p>
<p>10. Constatările expertizei juridice</p> <p>Expertiza juridică va fi inclusă după prezentarea acesteia de către Ministerul Justiției.</p>
<p>11. Constatările altor expertize</p>

Ministru

Anatol USATÎI

Nr. 06/2-7319 din 01.12.2020

Cancelaria de Stat

În conformitate cu prevederile pct. 179 al Regulamentului Guvernului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 610/2018, se transmite cererea privind înregistrarea în lista proiectelor care urmează a fi examinate în cadrul ședinței secretarilor generali a proiectului hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social 2021-2025.

Cerere

privind înregistrarea de către Cancelaria de Stat a proiectului hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social 2021-2025

Nr.	Criterii de înregistrare	Nota autorului
1.	Categoria și denumirea proiectului	Proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului social 2021-2025
2.	Autoritatea care a elaborat proiectul	Ministerul Economiei și Infrastructurii
3.	Justificarea depunerii cererii <i>(indicația corespunzătoare sau remarca precum că proiectul este elaborat din inițiativa autorului)</i>	Prezentul proiect are drept scop stabilirea priorităților asupra dezvoltării antreprenoriatului social în Republica Moldova pentru anii 2021-2025 și acțiunile ce urmează a fi întreprinse în acest sens.

Acest document conține date cu caracter personal, prelucrate în cadrul Registrului de evidență a corespondenței din cadrul Ministerului Economiei și Infrastructurii nr.0000537-005, înregistrat în Registrul de evidență al operatorilor de date cu caracter personal www.registru.datepersonale.md. Prelucrarea ulterioară a acestor date poate fi efectuată numai în condițiile prevăzute de Legea nr.133 din 08 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

4.	Lista autorităților și instituțiilor a căror avizare este necesară	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cancelaria de Stat 2. Ministerul Finanțelor 3. Ministerul Justiției 4. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării 5. Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale 6. Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediul 7. Biroul Național de Statistică 8. Congresul Autorităților Locale din Moldova
5.	Termenul-limită pentru depunerea avizelor/expertizelor	10 zile lucrătoare
6.	Persoana responsabilă de promovarea proiectului	Ludmila Țîmbaliuc, consultant principal, Secția reglementarea mediului de afaceri și IMM, tel. 022 250-533, e-mail: ludmila.timbaliuc@mei.gov.md
7.	Anexe (<i>proiectul actului care se solicită a fi înregistrat, nota informativă cu documentele de însoțire</i>)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social 2021-2025 - 2 file. 2. Programul Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social 2021-2025 (Anexa nr.1) - 26 file. 3. Planul de acțiuni pentru implementarea Programului Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social 2021-2025 (Anexa nr.2) - 14 file. 4. Nota informativă la Proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea Programului Național de Dezvoltare a Antreprenoriatului Social 2021-2025 - 4 file.
8.	Data și ora depunerii cererii	
9.	Semnătura	Anatol USATÎI, Ministru

Ex: Ludmila Țîmbaliuc,
Tel: 022 250 533